

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman veljá: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejeman veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inzerati) se sprejemajo in veljá tristoletna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrat: 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob 1/4 6. uri popoldne.

Štev. 73.

V Ljubljani, v sredo 1. aprila 1885.

Letnik XIII.

Vabilo na naročbo.

„SLOVENEK“,

edini slovenski konservativni dnevnik,

nastopi s 1. aprilom drugo četrtletje XIII. leta svojega obstanka. Ob tej priliki vabimo najvljudneje vse prijatelje našega lista, da bi se kolikor toliko podvizali z dopošiljatvijo naročnine, katerim je taista že potekla, kakor tudi z razširjanjem našega lista. Vsak dosedanji naročnik pa list najbolje razširja, ako sklene prej ne mirovati, da mu jednega naročnika pridobi.

„Slovenec“ veljá za Ljubljano ne da bi se na dom pošiljal:

Za celo leto	13 gl. — kr.
„ pol leta	6 „ 50 „
„ četrt leta	3 „ 30 „
„ jeden mesec	1 „ 10 „

Za pošiljanje na dom se računui 10 kr. več na mesec.

Po pošti prejeman veljá:

Za celo leto predplačan	15 gl. — kr.
„ pol leta	8 „ — „
„ četrt leta	4 „ — „
„ jeden mesec	1 „ 40 „

Opravništvo „Slovenca“.

Ozir po svetu.

I.

„Kjer barbarstvo gospodari, tam ni mednarodnega prava“, rekel je Mancini in poslal laško brodogve v luke rudečega morja, v posestvo sultanovo. Z isto pravico in z istim izgovorom bi Italijani tudi lahko poslali brodogve v Trst in Istro, kajti tudi tukaj gospodarijo barbari (?). Da Azijati in Afrikanci nič kaj ne marajo za blage, kateri jim dohajajo po oboroženih armadah in po vojnih brodogvih iz Evrope, pokazali so prav živo v poslednjem časi — Kitajci in Sudanci. Sicer so Kitajci, od kar je vojska s Francozi, dan na dan zmagovali, pobili že nad milijon vojakov, francoski poveljnik je bil najmanj desetkrat že vjet in obglavljen, tako namreč

naznanovali so ljudstvu Kitajci sami, a sedaj se jim je pa res posrečilo Francoze zmagati, tedaj bilo je njih naznanilo po zmagi vendar enkrat resnično. Da je Francoska zaradi pobitja svoje armade neznanostko razburjena, si lahko mislimo, kako se bode to končalo, kdo more to vedeti? Ali tisti mož od krvi in železa si lahko roke mane. Politika maševanja je ob kredit prišla vsaj za bližnjo prihodnost; Francozje so se dobro vpregli v vojni voz, in ako je res, da so Nemci med kitajskimi vojaki, je skrbel Bismark, da ne bodo brž voza iz blata izlekli.

Gospodar morja, ponosen Anglež, dobro s sabljo rožlja, tako, da se je tudi Rus zbudil in začel premišljevat, kako bode, ako postane iz tega žuganja kaka resnobna stvar. „Principiis obsta“ (začetku se vstavlja) misli si Anglež, ako mi ne daš miru, vdariva se raje danes kakor jutri. Angleži tudi drugače ne morejo ravnati, za kratek čas se ne sprehajajo ruski generali po srednji Aziji. Morda je vse to le žuganje Angležem, da bi ne delali Rusom napotja ob Bosporu in ob obalah Črnega morja, a iz vsega tega grozenja in protenja lahko postane svetovna vojska. Mislimo le na čas Krimske vojske, nobena vojska ni bila toliko diplomatična, nikoli ni bilo toliko pogajanja za mir, in vendar kake velikkanske zgube so trpele države v ti vojski.

Sicer po pravici rečeno, kolikor bolj se razširja Rusija po neizmernih prostorih in brezkrainih puščavah osrednje Azije, toliko manj nevarna je Evropa, ker cepi svoje moči, a Angleži ne morejo nje rasti v Aziji gledati tako z mirnim očesom, kakor mi v Avstriji. Kar se pa nas katolikov tiče, nam je Anglež veliko ljubši, kakor Rus. „Graeca fides, nulla fides“ more se žalibog reči o ravnani Rusov s katoliško cerkvijo.

Nas Avstrijce pa vemož v Berolin-Atenah tako ljubi, in tako na sree pritiska, da bi nam skoraj sape zmanjkalo. Glejte nemške barke bodo v Trstu ostajale in nam naklanjale zaslužka in dobička. Rad bi Avstrijo priklopil na Nemčijo s colno zvezo; sicer nekdanj v ti zvezi, sklenjeni z nemškimi malimi državami ni bilo prostora za Avstrijo, a sedaj je že prostor za njo v taki colni zvezi, v nemškem

parlamentu vse koprni po taki prijateljski zvezi z Avstrijo, in v ti stvari se vsi mali politiki zlagajo z velikim politikom Bismarkom. Sree moje, kaj si še želiš?

V Avstriji že tako nekteri komaj čakajo, da bi prišli materi Germaniji v naročje. Pa kaj! ne ljubi se nam šaliti, ko take žalostne izjave nelojalnega vedenja avstrijskih podanikov gledamo. Kdo more vendar mirne krvi biti, ko vidi, da se po mestih pripravljajo praznovati Bismarkovo slavnost. V dno srca mora vsacega avstrijskega rodoljuba zaboleti, ko vidi, kako se širi in podpihuje sovraštvo med narodi mnogojezične Avstrije. Lahko bi se smejali pojavom „Knotzovim in pajdašev“ v avstrijski zbornici, ko bi ne odmevali po krkonoških gorah in ob prusko-avstrijski meji. Tako daleč je prišlo, da uradniki v tamošnjih krajih prosijo premeščenja, ker jim tajna a vendar javna vlada — nemški agitatorji — grené njih uradniško službovanje.

Mar li ga ni znamenja, pod katerim bi se zbrali vsi narodi Avstrije? Imamo tako vidno znamenje. To je naša preslavna cesarska rodovina, naš presvitli cesar. Zvestoba do presvitlega vladarja bi imela Nemcem braniti, da bi ne škilili onstran državnih mejnikov. Imamo pa še drugo tako zastavo, ki nas ima združiti kot brate med seboj. A vendar se ta zastava, pod katero je Avstrija mogočna postala, sploh premalo čisla, da mnogi mislijo, da ni več za sedanje čase. A verjemite mi, ta zastava more združiti ljudi dandanes isto tako, kakor je narode avstrijske združevala ob času turških in drugih vojsk. — Ta zastava je sveta katoliška vera. Najboljši rodoljubi avstrijski so zbirali pod to zastavo avstrijske rodoljube in jih še sedaj zbirajo, le katoliška vera ki obsega Grke in barbore, Lahe, Nemce in Čehe in je vsem pravična, more potolažiti prepir med narodi. Ali mar ne delajo v državnem zboru složno katoliški poslanci iz nemških Tirolov s poslanci kronovin, katerih niso poslali nemški volilci v državni zbor. — Kar je pri poslancih v državnem zboru mogoče, to je tudi mogoče narodom po širni Avstriji. To prepričanje prodira tudi v nemških konservativnih krogih; robato in odurno obnašanje

LISTEK.

Aleksander Aleksandrovič Kotljarevskij.

(Dalje.)

Premda Rus z dušo in telom, Slavjan prošinjnen prepričanjem o velikem kulturnem poklicu Rusije in Slavjanstva, izdal je Kotljarevskij vendar kot profesor Derptskega vseučilišča dve arheologiški razpravi v nemškem jeziku, namreč: „Eine estnische Gottheit als Gast auf der Insel Rügen“ (Neue dörptische Zeitung 1870) in „Archäologische Späne“ (Verhandlungen der gelehrten Estnischen Gesellschaft zu Dorpat, 1871, Bd. VII., S. 86—92). Ali on se je, se vé da, glavno trudil za rusko naučno knjigo, ter nadaljeval svoje v Moskvi započete radnje. Še v sednici Moskvskega arheologiškega občestva 14. decembra 1867. l. je bil prebral Kotljarevskij odlomek večega dela: „O pogrebalnih obrjadah u slavjanskih narodov“. Sledečega leta izide v Moskvi celo delo pod naslovom: „O pogrebalnih običajah jazičeskijh (poganskijh) Slavjan“ ter ga pisatelj posveti slavnemu ruskemu arheologu, grofu A. S.

Uvarovu. Nakana je bila učenemu arheologu, kakor sam v predgovoru pravi, zbrati v tej knjigi v eno celino različna in do zdaj porazmetana fakta zadevajoča pogrebnih običajev pri poganskih Slavjanah, preiskovati jih kritično, vstanoviti jim pravi smisel in stopnjo značaja, konečno sestaviti jih, kolikor je bolj mogoče, v organični red sestavnega razlaganja. Radi tega deli svoje preiskovanje na dva glavna dela: v prvem preiskuje kritično izvore, posebno jezik, narodni život, pismene predaje, mogilne spomenike; v drugem razspravlja sestavno in deloma historično o pojmu poganskih Slavjanov o posmrtnem življenju in o pogrebnih običajih njihovih. Kot razjasnenje pismenih izveštajev dodaje na kraju dela lep prilog iz arabskih piscev pred XI. vekom o Slovenih in Rusih. Preden sam Kotljarevskij priznava, da je preiskovanje njegovo o tem delu slavenske arheologije nepopolno; da ono „ne boljše kak korekturnije listi odnoj glavi iz nauki slavjanskoj bitovoj drevnosti“; vendar se je kritika o tem delu očitovala prav pohvalno; da pač po njenem mnenju se ne morejo samo Rusi ž njim ponositi, ampak tudi strane literature nimajo mu vrstnika. V Derptu je izdeloval Kotljarevskij svoje drugo

veliko delo, kteremu so bile predmet starine in historija baltijskih Slavjanov. Kakor se iz glavnega naslova druge knjige: „Materjali dlja slavjanskoj istorii i drevnosti“ vidi, bil je on zamislil sestaviti počasi občno slavjansko arheologijo, katero je začel s preiskovanjem o skrajnih severo-zapadnih slavjanskih plemenih. Glavni predmet tega preiskovanja je pravni život teh plemen. Zatoraj razpravlja v delu: „Drevnosti juridičeskago bita baltijskih Slavjan“ (Praga 1874) o zemlji, narodu, pravu, običajih, zakonih, vlasti, obiteljskem životu, lastništvu, ugovorih in obvezah, toraj o vseh domačih in javnih odnošajih imenovanih Slavjanov. Za uzor so bile Kotljarevskemu, kakor sam v predgovoru omenja, Grimmove pravne starožitnosti, ktere smatra on „obrazcem antikvarno-juridičnega rada, kterega ni do zdaj nobeden nadkrilil“. V prvo knjigo „Materjalov“ je vvrstil Kotljarevskij „Skazanija ob Ottone Bambergskom v otnošenii slavjanskoj istorii i drevnosti“ (Praga 1874), iz katerih izvodi dokaže za notranji život in za odnošaje slavjanskega Pomorja. Ta knjiga je posvečena O. M. Bodjanskemu, Kotljarevskega „prvemu učitelju v Slavjanovjednij“. (O teh dveh delih je progovoril dr. J. Hanel v

nemških liberalnih poslancev in nemških agitatorjev, ki se pa sedaj še pokrivajo s plaščem lojalizma bode veliko pripomoglo, da se bodo ljudem v visokih in nizkih krogih oči odprle. Pod znamenjem katolicizma bode Avstrija zmagoslavna. Bog daj, da bi se prihodnje državne volitve večinoma izvršile res v katoliškem duhu, potem nas ne plaši niti Mancini niti Bismark, niti Rus niti Turk.

O modèrni šoli.

III.

„Duhovščina ni zmožna za šole, še manj pa za nadzorstvo,“ to je že premlačena fraza. Kdor govori tako, iz onega govori nevednost ali pa sovraštvo.

Da bi duhovnik ne bil sposoben? Izvršil je on tiste študije, ktere mora zvršiti vsak višji državni uradnik. Zakaj bi moral tedaj stati za svojimi tovariši? Posvetil se je duhovski bogoslovni vedi! Ali ga te znabiti odtujijo šoli? Nikakor ne! Še bolj ga jej približajo. On se pripravlja na cerkvene govore, prebira dobre kateheze in razne druge izgojevalne spise; namen vsega njegovega delovanja je: poučevati, prepričevati. V svoji službi tudi pozna človeka z dobrimi in slabimi lastnosti ko malokdo; dušeslovja si je tudi pridobil lahko dosti, da uči mladino. Prav lahko trdimo: Duhovščini se ni treba sramovati izvrstnih šolskih moči, ki jih šteje v svoji sredi. Ona lahko pokaže na vspehe šolskega delovanja, ki gotovo niso pred svetom manjši, kakor odgojiteljev drugih stanov. Zakaj pošiljajo celó liberalni očetje v Belgiji, na Francoskem in drugej svoje otroke v samostanske šole? Zakaj zaupa celó lahkoživi mestjan svojo dečo najraje redovnim šolam? „Kölners Volks-Zeitung“ je imela 19. sept. 1878 dopis z Dunaja: „O ljudskih šolah bi omenil, da se samostanske šole vedno bolj obiskujejo, ker se vedno bolj kažejo slabi vspehi nove državne šole.“ In na to omeni: „Ponujajo jim toliko otrok, da jih ne morejo sprejemati; in ti otroci so iz najboljših hiš. Celó liberalni velikaši pošiljajo deklice v samostanske šole, ker se ondi veliko več stori za pouk in vzgojo, kot na državni šoli.“ Ako kdo išče, najde tacih dokazov dovolj.

Komu niso znane svetoslavne šole Jezuitov in Benediktinov? Priznanje jim je izrekel zopet pred nekterimi leti naš presvitli cesar. 12. avg. 1881 je prišel v jezuitsko odgojevališče v Feldkirchn-u. Zasluzeni rektor P. Löffler je pozdravil cesarja in priporočil kolegij najvišjemu varstvu. „Varstvo ste imeli vedno, je odgovoril cesar, in ga boste imeli tudi v prihodnje. Jezuitska odgojevališča so še vedno izgledna.“ Tako priznanje o duhovskih šolah je izrekel presvitli cesar večkrat tudi o drugih prilikah. Kje je tedaj nesposobnost. Mnogokrat pač na oni strani, od ktere pride očitaneje.

Celó liberalna država je posredno priznala, da duhovščina deluje v šolah z izvrstnim vspehom. Ustanovila je državne šole. Ali ker nikdo ni hotel pošiljati vanje svojih otrok, glej n. pr. na Francoskem, v Belgijo, jej ni ostalo drugzega kakor: zaprla je po-

stavno duhovske učilnice. Le tako se je mogla znebiti nevarnega tekmeča.

Pred kratkim je bila šola še naprava cerkve. Nadzorovali so jo duhovniki, navadno župniki, vsak v svoji fari. Tedaj je šola gledala bolj na resne vspehe, kot pa le na zunanji blišč, ki razsvetljuje današnjo šolo. Da ni bila mladina divja kakor danes, komu se je treba zahvaliti, ali neduhovnemu nadzorstvu?

In vendar se je klicalo, ko se je pričela nova „éra“: „Proč z duhovskim nadzorstvom; duhovščina ni več za naše razsvitljene čase!“ Ali duhovščina si lahko mirno odgovarja: „Jaz sama se nisem spremenila, ostanem taka kot sem bila, ali šola je drugačna.“ Liberalni možje so jo prestvarili tako, da duhovnik nima v njej skoro nobenega prostora več; o nadzorstvu še govoriti ni.

Tako so izrinili duhovnika iz šole. In potem? Kar h krati je začel klicati ves liberalni svet: „Vidite jih duhovnike, sovražni so šoli, nazadnjaki so.“

Veliko so morali pretrpeti duhovniki; s pismom in govorom so jih obirali. Niti katoliški duhovnik, niti protestantski pastor nista bila varna pred temi napadi. „Glejte jih gosenice, ki razjedajo mladim drevescom moderne šole srčna peresca“, je klical prijatelj nove šole. Nesrečne so imenovali one učitelje, ki so pod duhovnim nadzorstvom morali stokati; posebno če so bili „svobodomiselní“; celó zaničevali so tiste, ki niso hotli biti neotesanci in so z duhovnikom v prijaznosti živeli.

Zares, ako človek bere take „tirade“ in ne vé, kako in kaj je resnica, bi pač mislil: to ti je moralo biti tiranstvo, ki je potlačilo vsako prsto gibanje. Ali vsak trezno misleč poštenjak sprevidi, koliko je verjeti besedam, ki izvirajo iz sovraštva do cerkve in njegovih služabnikov.

Kako pa, ali je bilo res potem bolje, ko so odpravili duhovski jarem iz šol? Vsak naj pogleda po svetu, pa naj sodi sam.

Duhoven ne nadzoruje več šole. Kdo pa ji je nadzornik sedaj? Učiteljstvo bi, se vé, rado bilo brez nadzorstva, toraj tudi s svetnim ni bilo zadovoljno. Kaj naj pomeni sicer glas, kterege je izgovorilo 20.000 nemških učiteljev na zboru v Braunschweigu: „Zbor se principijelno izjavi, da se odpravi vsako krajno šolsko nadzorstvo!“ Dovolilo se jim je veliko, zakaj li se še to ne? Vse naprave so pod bližnjim nadzorstvom. Le posebno mora imeti šola krajno nadzorstvo, da ne počenja učitelj v šoli z otroci kar hoče. Starišem, cerkvi in državi je pač kaj na tem ležeče. Ali nemški učitelji hočejo: župnik in župan in noben drug človek iz enega kraja nima nič govoriti v šoli. To je pač korak od navadnega liberalizma k radikalizmu!

Pa k reči! Kdo tedaj nadomestuje prejšnjo duhovno nadzorstvo? Po mestih že še saj olikani in izšolani, a po deželi posestniki, mlinarji, mesarji itd.

Kaj ne, ti so bolj sposobni voditi šolo in jo nadzorovati, kot duhovni? Dosegli, se vé, da so toliko, da posvetni nadzorniki ne gledajo toliko na versko stran, kar je liberalnim učiteljem prav ljubo. Tožijo pa po pravici, „da mnogi sedanjih nadzornikov nima nobenega razuma za šolo“, kakor piše nek liberalni učiteljski list.

Kako pa z učiteljem? Ali se mu pod posvetnim nadzorstvom godi bolje? Odgovarjamo le kratko z besedami Badenskega šolskega lista: „Marsikdo lahko reče: učitelj naj spolni svojo dolžnost, potem je on gospod v šoli in oblast ga bode varovala zbadanja in očitanja, lahko bode imel mirno vest. Ali tako se ne godi več danes, toraj tudi ne v našem stanu. Kaže se v življenju, da ravno tiste najbolj napadajo in sumničijo, ki hodijo po poti dolžnosti in čednosti, ter ne gledajo, kaj bode svet rekel. Najzvestejši in najznačajnejši učitelji so velikokrat usmiljenja vredni, krajni predstojniki jih zbadajo in jim očitajo. Pa, ali se more tudi drugače zgoditi? Ker nimajo pravega razuma za stvar in so velikokrat prevzetni, hočejo slabosti svoje nadomesti s tem, da gledajo prav strogo na postavo; zahtevajo strogo, kaj se mora napraviti za šolo, silijo na to, da se šolske zamude kupujejo, se vé, da se tako mora začeti prepri. In kdo je potem kriv? Višji šolski oblasti se pové: Kriv je učitelj.“ Tako liberalni šolski list. Pa naj si blagovoljni čitatelj sam izpelje misel, že te besede dovolj jasno pričajo, kako dobro se mora pač goditi učitelju pod nadzorstvom neduhovnikov!

Politični pregled.

V Ljubljani, 1. aprila.

Notranje dežele.

Čudno se bo temu in onemu pazljivemu čitatelju zdelo *veliko število nesreč*, ki so se v najnovejšem času po jamah, kjer se premog koplje, godile. Pri vseh je bil eden in tisti vzrok, ki je toliko delavcem smrt, grozno smrt v ognju ali pa v podsutji naklonil — malomarnost in pa nevednost gledé postopanja z lučjo in ognjem oziroma razstreljevanjem. Po premogovih jamah nabirajo se neke vrste plinovi, ki imajo lastnost, da se vžgó, ako s golo lučjo v dotiko pridejo, ter s silnim treskom strelu podobnim vse pobijejo, kar jim živega v področje pride in vse razsujejo, kar se sploh dá razsuti. Da se take nesreče rudarji kolikor toliko obvarujejo, jim kazenska postava ojstro prepoveduje z golo lučjo po jamah hoditi, ter ondi skale razstreljavati, kjer se je treskalnih plinov nadjati. Rudarji se pa tú pa tam niso dosti za tako prepoved zmenili in so žalibog tisto svojo malomarnost z življenjem plačati morali. Ni ga opuščenja ali preziranja teh ali onih predpisov, da bi mu kazen tako hitro za petami sledila, kakor se to ravno pri vžiganji treskalnega plina (Schlagendes Wetter) godi. V tistem trenutku, ko malomarnež dotični predpis z golo lučjo ne okoli stikati, v nemar pusti, zadene ga že strašna kazen in umreti mora, ko se najmanj smrti nadja. Žalostno je, da tukaj niti gosposka ne more kaj več storiti, kakor izdati omenjeno postavo; kajti, prestopnika kaznovati ni nikdar mogoče, ker ga natora sama z grozno smrtjo kaznuje.

Oboroženi mir, ki nad staro Evropo svoja krila razprostira, pokazal se nam je od neke posebne strani, ki dokaj jasno kaže, koliko da je Evropi, sploh pa Nemcem in Lahom na ohranjenji miru ležeče. Tako so navdušeni zanj, da so si celó načrte nekterih trdnjav na laških Tirolih pridobili, kamor ga zapreti mislijo — da jim ne uide — mir namreč ali kali? Govori se namreč, da je stotnik Potier dotične načrte laški vladi izdal; če je res, ne vemo, toliko pa vemo, koliko bi bila potem

Radu jugoslav. akademije znanostij in umetnostij XXXIII. 208.)

Te tri knjige, namreč o pogrebnih običajih in o pravnih odnošajih baltijskih in pomorskih Slavjanov, so najobsežneje radnje našega Kotljarevskega. One so pisatelju pridobile čast doktorja slavjansčine na Petrogradskem vseučilišču l. 1874. Razun tega so te radnje služile za osnovo, na kateri je bil l. 1874 predložen historično-filologičnem fakultetu Kijevskega vseučilišča sv. Vladimira za profesorja slavistike, ter je bil po tem predlogu tudi l. 1875 za takega potrjen. Kotljarevskij je tedaj predaval na Derptskem vseučilišču od l. 1868 do jeseni 1875. V tej dobi je priobčil on razun glavnih omenjenih del več manjih razprav, kakor: „K voprosu ob obrabotke slavjanskoj mitologii“ (Otčet. S. Pb. 1872), „Nekrolog Ivanovu profesorju ruske historije“ (S. Peterb. vjedom. 1869, nr. 103), „Zapozdali listki iz istorii jazika i literaturi“ (Voronež 1871) itd.

Ali vseh onih pet let ni sprovel Kotljarevskij v Drptu.

Že tukaj mu je bilo zdravje pokvarjeno, ter je moral radi tega več dele l. 1872—1874 sprovesti v južnem blagem podnebjju. Na potu v Italijo ostal je nekaj časa v Pragi, kjer je izdelal krasen bibliografični pregled: „Uspjehi slavistiki na Rusi v po-

sledni dobe“ (1860—1872), ki je tiskan v čas. čes. muzeja 1874, sv. I.—III. V tem pregledu ni samo prazno naštevanje del, ki spadajo na slavistiko, ampak se ona sostavno razvrstujejo in na kratko ocenjujejo. Pisatelj navaja najpoprej izdanja spomenikov staroslovenske pismenosti; potem spominja na dela, v kterih se jezik obdeluje, prehaja potem na zgodovino literature, na slavensko mitologijo, arheologijo, zgodovinski narodopis, ter zaključuje z deli o zgodovini državni, pravni in cerkveni. Kdorkoli hoče temeljito upoznati znanstveno radnjo na polju slavistike v Rusiji med l. 1860—1872, ne more pogrešati tega preglednega in sostavnega dela. V zlati Pragi je dal Kotljarevskij tiskati tudi navedeni dve knjigi o baltijskih Slavjanah, od kterih je eni napisal predgovor v Rimu. Iz tega se vidi, kako se ni znal Kotljarevskij brzdati v svoji delavnosti niti na potu, ki mu je imel za odmor služiti. Pod blagim modrim nebom klasične Italije, na podrtinah starega Rima mislil je on na svoje baltijske Slavjane. Toliko se je bil vendar ozdravil, da je mogel v jeseni l. 1876 priti v Kijev, a na početku sledečega leta započeti predavanja na Kijevskem vseučilišču s pristopnim čitanjem o historičnem značenju narodne poezije (kasneje tiskano v časopisu „Trud“ 1881 nr. 8). O teh predavanjih piše eden njegovih prija-

teljev sledeče: „V Kijevu je imel on, vdan svojem uku ne samo z umom, ampak tudi s srcem, prvič med svojimi poslušalci rusko omladino, sposobno ne samo razumevati predmet predavanja, ampak ga tudi ljubiti. Učitelj je mogel govoriti od srca k srcu in glas njegov je našel čuvstven odziv v duši poslušalcev . . . S pristopom Aleksandra Aleksandroviča na stolico se začne v Kijevu predavanje in izučevanje nauka o Slavjanstvu tako, kakor to popolnoma odgovarja sredstvom in zahtevam našega časa . . . V drugem polletju 1875/76 je razvil v I. in II. tečaju historično-filozofijski pregled slavjanskih plemen, a zgodovino slavistike v III. in IV. tečaju. V prvem polletju 1876/77 ni predaval radi bolezní; a v drugem je tolmačil zelenogorski in kraljevodvorski rokopis za I. in II. tečaj, v III. in IV. tečaju pa je čital uvod o nauku slovenske arheologije. L. 1877/78 je čital prvo poletje v I. in II. tečaju o slavjanskih narečjih, a v III. in IV. tečaju o slavjanskih starinah in o starih spomenikih ruskega jezika. L. 1878/79 je predaval v prvih dveh tečajih enciklopedijo slavistike, v dveh višjih tečajih pa še zraven nastavka staroruske pismenosti literaturo bolgarsko in hrvatsko-srbsko. L. 1879/80 je predaval v prvih dveh tečajih občno slavistiko, v drugih dveh slovensko arheologijo in slavjanska narečja, a v

laška tolikrat pridružana prijaznost vredna, ako sedaj, ko se v parlamentu in na borski, v sobi in na trgu ne sliši drugoga, kakor povdarjanje potrebe za ohranjenje miru in pa trdnega prijateljstva, katero Avstrijo, Nemčijo in Rusijo veže, pri katerih se Italija za peto kolo vrti. Kaj bi imelo vse besedovanje pomena, če se Laški ta, nekdanji jako malo častna lastnost ovađuštva dokaže? Nič, tudi za piškav oreh ne, ker bi se mu že od daleč videlo, da je hlimba in sleparstvo, katero na drugoga ne čaka, kakor na priloznost, da se mladi Italiji zopet kako leto 1859 in 1866 ponudi, kjer bi si prav brez truda in po ceni, tako rekoč za nagrado, da je bila vdarce zmagoslovne avstrijske armade tako voljno prenašala, Trst in Trident dobila. Predpogoji za to so tukaj, se vé da, če je resnično, kar se o izdajstvu dotičnih načrtov piše.

Nemški časniki se mnogo pečajo z avstrijsko *budgetno debato*, katero je državni zbor srečno dokončal. Kaj bi se tudi ne pečali, ki imajo toliko in takošnih prijateljev pri nas, da bi s povzdignjenimi rokami Boga zahvalili, če bi v Nemškem državnem zboru kaj prida takih imeli. Toda, kakor se jim naši veliko-nemci vsiljujejo, jih vendar na Pruskem ne marajo, vsaj na videz ne in jih jako radi po umazanih prstih okrešejo. Tudi ocena nemško-liberalne levice v naši poslaniški zbornici, ni nič kaj prida za-nje. Čujmo, kaj piše Bismarkov list „Nordd. Allg. Ztg.“: „Ni še dolgo, kar so v avstrijski poslaniški zbornici dognali budgetno debato in se je finančna postava za leto 1885 v tretjem branji sprejela. Levičarji so, se vé da, nasprotno glasovali, ker je nedovolitev budgeta brez dvombe najbolj bistvena lastnost tiste „državne“ stranke, kateri se še vedno sanja, da je le ona edina vladanja zmožna, drug pa nihče ne.“ To pač niso besede, ki bi jih človek o svojem prijatelju govoril ali pa le tudi dopuščal, da bi jih v njegovi navzočnosti drugi govorili. Pa tudi v prvi ni, da so severni Nemci svoje južne brate na Dunaji in v Gradci in pa v českim Liberci na ta način po prstih okrasili, kaj pa da — brezvspešno. Liberalni Nemci po Avstriji in pa židje imajo skupno to lastnost, da če ga devetkrat pri vratih pod kap postavimo, se bode desetič pri oknu vrnil. Kolikokrat jim je Bismark sam, ki ravno danes svojo 70letnico obhaja, v obraz povedal, da ne mara za-nje, toda vse je bob v steno. Oni hočejo po sili bolj Bismarkovi biti, nego je Bismark sam in od tega bi jih celó leskovo olje ne ozdravilo.

Vnanje države.

Pruse kurja pot spreletava, kedar se na podjarmljene Poljake po svojih iztočnih pokrajinah spominjajo. Sovražijo jih, kakor gada in jim je Bismark v državnem zboru v obraz povedal, da je vse njihovo mišljenje edino le v prevrat obrnjeno, s katerim si mislijo zopet svoje kraljestvo ustanoviti. Da je tako mišljenje na Nemškem v resnici razširjeno in vtemeljeno, priča nam prepoved, ki jo je pruska vlada nedavno izdala. S tisto zabranjuje vsako novo naselovanje Rusov in Poljakov po onih krajih, ker se boji, da bi se na ta način narodnostne razmere preveč ne presukale na poljsko korist. Če so katerikoli Slovani stiskani od Nemcev, so to v prvi vrsti Poljaki. Ne le da jih zatirajo v narodnostem oziru skoraj, kakor so zatirali v Egiptu Izraelce, jim tudi dušne podpore ne privoščijo, ker njihovim duhovnikom prepovedujejo službo božjo opravljati, ter jih, če se jim potrebno zdí, celó po ječah vlačijo, vse le iz edinega vzroka, ker so katoliki in Slovani. Toda naj Bismark še tako zatira narodnost Poljakov, zatrl je ne bode, pač pa bo taista tem zavednejša in jačja postajala, čem več jo preganjajo. Saj je znano, da ondi, kjer ni opozicije, ni življenja. Preganjanje

drugem poletju starine ruskega jezika. Konečno početkom l. 1880/81 je predaval zgodovino in enciklopedijo slavistike, potem zgodovino poljske literature in slavenskih narečij . . . Predavanje njegovo pa je bilo zanimivo in privabljivo. Plodove svojega obširnega čitanja in točnega, faktučnega znanja predlagal je z živo in ojstroumno besedo, zažareno s svitlostjo misli, ki je obsegala občno zvezo in značenje potankosti. Sila profesorja ni ležala toliko v njegovi kot specialista učenosti, kolikor v širini filologijske obrazovanosti, po kateri mu je bil odprt pristop k vsim virom znanosti in vspehom preiskovanja, s katerimi se filologični nauki okoristujejo.

Ta širina obrazovanosti, ktera je vedno mila pri učenjaku, bila je pri Kotljarevskemu dragocena radi posebnih mestnih okolnostij. On je prišel delovat na fakulteto, na kateri se gramatika ni popolnoma predavala, a naučno predavanje vseobčne in ruske literature še le uvajati začelo. Profesor slavenskih narečij in književnosti je našel pri svojih poslušalcih na vsakem koraku praznine v znanju; ali Aleksander Aleksandrovič jih je izpolnil v znameniti meri, zdaj tolmačeč osnove in metode dotičnih znanostij, zdaj govoreč, kje more slušatelj ono najti, kar ni vedel. Slušatelji njegovi so kmalo opazili, da jih profesor hoče in mora pripeljati do

je pa opozicija v najvišjem smislu, toraj mora tudi najboljšo in najbolj jedrnato narodnost roditi.

Upora po *Albaniji*, posebno okoli Prizrenda, pravijo, da je konec in da je Vasel paša junak, ki je s 50 batalijoni upornike v kozji rog vgnal, Prizrend pa oprostil. Novica nikakor ni posebno verjetna, ker po tistih krajih v vseh treh vilajetih menda Turki nimajo 50 batalijonov na razpolaganje. Pa če bi tudi res bilo, kako dolgo bodo pa Albanci mirovali? Prepričani smo, da, če ne prej, o sv. Jurji se bode prav gotovo zopet kaj slišalo, kedar bode že gora zelena, kajti ona je najboljša prijateljica roparskega škipetarja, ki ga pred sovražnikom varuje in mu brezplačno pribežališče daje. Kolikorkrat bruhal je po Albaniji upor, tolikokrat so pisali listi, da so mu bili Turki kos, popolnoma zadušiti ga pa nikdar niso mogli in tako bode morda tudi sedaj.

Na *Francoskem* imajo krizo v kabinetu. Opozicija je Tonkin porabila, da je Ferry-ju stol spodnesla. Minister Ferry je namreč zahteval v kamori za 200 milijonov frankov kredita za vojsko s Kitajci. Ker je vihar že nekoliko čutil, je takoj pri svoji zahtevi opomnil, da naj se tisto zahtevanje nikar ne stavi na stališče zaupanja ali nezaupanja do kabineta. Zahteva ta, rekel je Ferry, nikakor ni in ne more biti barometer, po katerem naj bi se politično vreme sodilo. Nasprotniki njegovi so si pa svojo mislili; pripoznali so namreč potrebo kredita, kajti tega sedaj zahteva domovinska čast, toda zahtevali so ob enem, da kabinet odstopi, češ, da ni za to in niso se dosti zmotili ali pa prav nič. Ko je Ferry zahteval imenovanje kreditne komisije, spodbili so mu predlog, s 308 proti 161 glasovom, ter so sprejeli onega iz nasprotne stranke, kakor ga je predlagal Clemenceau, rekoč, da naj se kredit le dovoli, ker ga zahteva domovina, toda ministerstvo mora odstopiti. Ferry je vendar še toliko rahločutja imel, da si tega ni dal dvakrat velevati, temveč je takoj naznanil odstop kabineta. S tem pa njegovi politični nasprotniki še niso zadovoljni, temveč sta dva najhujih, Laiantes in Delafosse, vrh tega še zahtevala, da naj se Ferry-jevo ministerstvo posadi na zatožno klop. Kamora pa te potrebe ni hotla priznati in je Delafossov predlog s 304 proti 160 glasovi zavrgla. Novi kabinet bo menda Freycinet sestavil, v kterega bo najbrž zopet Campenon vstopil.

Izvirni dopisi.

Iz Gorice, 31. marca. Minulo nedeljo znosili so se tukajšnji irredentari na nezaslišan način nad vernimi katoliki. Posrečilo se jim je med slovesnim obhodom s sv. R. Telesom po veliki cerkvi provzročiti velikanski strah med ljudstvom. Nekdo je menda na stranskem koru zakričal „ogenj“ in „bomba“ ter je s tem ljudi v tak strah spravil, da je vse k vratam drlo. Pri tej priložnosti podrlí so nadškofa, dr. Zorna, na tla in pa tiste bogoslovce, ki so nebó nosili. Vsled tega je duhovščina v nemale zadrege prišla, preden se ji je posrečilo nadškofa obvarovati, da ga niso pohodili. Kako da je pri nas „irredenta“ vsemogočna, znano je slovenskemu svetu od lanskega leta, ko se je Slovincem prizadeta krivica tako zavila, da se taista, če ravno sodnijsko za krivico spoznana, vendar-le ni kaznovala. Sedaj je tisto postopanje rodilo sad. Slovenski in laški katoliki pred „irredento“ že v cerkvi niso več varni. Gotovo je, da se bode tudi tukaj pričela preiskava, kakor se pa

željne jasnosti v vprašanih in težnjah, ki se pri prvem poznanstvu z nauki obilno pokazujejo pri njej udanih ljudeh. Profesor je zadobil ugled, poverenje in priznanje pri svojih slušateljih; utrdili so se dobri odnošaji v slušateljstvu ter se podražavali sprejemanjem in ljubeznjivimi besedami v sobi profesorjevi, ki je bila vedno odprta za vse tiste, ki so potrebovali njegovega sveta in napoteka.“ (P. J. Alandski: Poninka str. 15—18.) Pokojnik se je mnogo trudil za učeni in učevni život vseučilišča sploh; a posebno je neprenehoma skrbel, da se znanstvena predavanja na fakulteti, h kateri je on spadal, čim bolj dovrše. Znajoči koliko za ta cilj deluje književna radnja samega profesorja, bil je neutrudljivi sodelavec „universitetskih izvestij“, ktere tudi vseučilišče sv. Vladimira kakor druga ruska izdaje. V njih je nadaljeval svoje literarno-kritične preglede ter se oziral s književnimi obznanami na sovremeno rusko slavistiko. V njih je priobčil: „Obzor uspehov slavjanovjedjenja za poljednie tri goda“ (Izvestija 1876, 284—303); bibliografskija vsojedenja o novih knjigah (ibid. nr. 5, 6.); razbor knjigi Zabjelina: istorija ruskoj žizni s drevnejših vremen (1880, nr. 11—12).

(Dalje prih.)

iz sedanjih razmer brez naočnikov lahko razvidi, ne bo mnogo vspela imela in se bo vse že tako potlačilo, da se hudodelec ne bode zvedel, če je le irredentovec. Ali mar to ni hudodelstvo kalenja javnega miru, ako kdo v napolnjeni cerkvi zakriči „ogenj“ in ljudje vsi h kratki k vratam planejo, kjer se jih mnogo pomečká in pohodi, da se jim udi polomijo, ali pa tudi za smrt poškodejuje? Radovedni smo na vsak način, kakošen bo konec napravljenega hudodelstva.

Domače novice.

(„Sokoli“ pozor!) Jutri, na veliki četrtek, vabljene ste ob 8. uri v telovadnico v veliki realki na jako važen razgovor. Odbor.

(*Predavanje o električni luči*) ponavljal bode g. prof. Senekovič na belo nedeljo ob 11 uri v veliki realki. Predavanje to je vam tolikanj zanimivo, poskusi tolikanj srečni, da naj nikdo ne zamudi priložnosti, kdor ni še predavanja slišal. Pa tudi dvakrat ne bo škodovalo, kdor bi ravno hotel. Vstopnicam se je cena znižala na 40 krajcarjev.

(*Iz mestnega zbora*) izstopili bodo letos ti le gospodje, katerim je potekla dōba, na katero so bili izvoljeni, in sicer: Iz III. volilnega razreda: J. N. Horak, Ivan Hribar, dr. Valentin Zarnik in dr. Josip Drč. Iz II. razreda: Alojzij Bayer, Peter Grasselli, Josip Tomek in Miroslav Križnar. V I. volilnem razredu: Josip Kušar, dr. Alfons Mošć, Henrik Ničman in France Peterca. Nove volitve bodo na 13. aprila, t. j. v ponedeljek po beli nedelji za III., na 14. aprila za II. in na 16. aprila za I. razred.

(*Za dodatek, oziroma pojasnilo k govoru državnega poslanca gosp. Pfeiferja*) gledé iztirjavanja davka in pristojbin, služijo naj sledeče številke. Leta 1884 bilo je na Kranjskem zaradi zaostalih davkov prodanih trideset kmetij. Dolžna svota na cesarskem davku znašala je 1902 gld. 14 kr., posestva so bila pa uradno cenjena na 24.489 gld. 50 kr., prodala so se pa le za 21.264 gld. 50 kr., toraj pod vpenitvijo na veliko škodo dotičnega gospodarja in na korist pijavk oderuhov.

Iz tega je pač jasno ko beli dan, da se kmetu po eksekutivnih dražbah silno velika krivica godi; ta krivica obstoji v prenizki vpenitvi zarubljenih reči. Dotični vpenjevalci postavljajo se vedno na vseskozi napačno stališče, da je za kmeta boljše, ako je vpenitev nizka, češ, kupovalci dobé veselje in kant kviško ženejo. Da, gospoda, bilo je tako v tistih dobrih starih časih, ko so na svetu še poštenjaki travo tlačili. Tistim možem vest ni pripuščala, da bi si bili posestvo ponesrečenega soseda za slepo ceno, dostikrat na pol zastonj, potom javne dražbe prisvojili, temveč so taisto gnali, kolikor se jim je še med brati vredno zdelo. Tisti poštenjaki so pa žalibog pomrli, na njihovo mesto stopili so oderuhi, pijavke in krivonosí, ki se od krvavih žuljev kmeta trpina redé; le-ti so brez vesti ter so sulico zasukali. Kakor se je poprej posestvo na kantu od uradne cene kviško gnalo, tako so sedaj le-ti mojstri med seboj sporazumljeni, da ga po dogovoru in primerni odškodnini z vstrajnim molkom prepusté jednemu izmed njih za ceno, ktera se njim poljubi in tista pa dostikrat niti polovica ni od prave vrednosti. Tukaj, možje, je globoka rana na telesu našega narodnega gospodarstva in zdravnika nujno potrebuje.

(*Umazano perilo*) in raztrgane cunje po Bregu in „za Vodo“ razobešene izvestno ni na lepoto beli Ljubljani. Tujec semkaj dospévši si mora misliti, da je Ljubljana k večem kaka večja vas ali kak boljši trg. Otroci bosí, umazani in razmršeni, zraven pa raztrgani, kakor bi bilo treščilo vanje, tudi še svoj delež k temu pridajo, in glavni vtis, ki ga tujec po Bregu ali pa po Francovem nabrežji (po stari krami) šetajoč zadobi, nikakor ni tak, da bi se popotnik pohvalil z njim.

(*Vožni red*) železnice je nekaj, kar vsacega zanima, kdor se po svetu vozi, o čemur so tudi železnice večinoma prepričane. Edino državna železnica (bivša Rudolfova) tega neče vedeti, kajti jako malo je gostilen po Ljubljani, kjer se njen vožni red nahaja. Britko so se večeraj popotni pritoževali o tej brezbriznosti ravnateljstva državne železnice nasproti potujočim v gostilni pri „južnem kolodvoru“, kjer tacega vožnjega reda tudi z Dijogenovo svetilno ne najdeš. Južne vožni red je ondi, oni avstrijskega

Lloyda v Trstu je tudi, državne železnice ravnateljstvo pa menda misli, da tega treba ni. Popotni naj ugane, kedaj se boče čas odpeljati, ali pa naj na kolodvoru čaka, kedaj da jo bo vlak iz državnega na južni kolodvor ponj pripihal. Nam se taka brezbriznost od strani prometnega urada, naravnost rečeno, neumevna zdi, pritožbe pa popolnoma opravčene.

(Nov „parfum“) smo našli v Dolgih ulicah. Znano je, da je slavni mestni magistrat dovolil Koslerjevi pivarni, da odpušča vodo iz tovarne po lastnem kanalu v mestnega, ki pelje skozi Dolge ulice. Znano je tudi, da se je to dovolilo proti temu, da se voda poprej desinficira. Zdaj pa teče ta zlobudra skozi kanal pod Dolgimi ulicami in skozi lijake diši nekatere dni tako čudno, da bi človek mislil, da ni v mestnih ulicah, ampak kje drugje. Kje so dobili ti tovarnarji pravico, kužiti nam zrak v mestnem delu, kateri je bil zdaj na glasu, da je najbolj srečen v zdravstvenem oziru? Tu je potreba hitre pomoči. Kaj bi bilo še le po leti o vročini, ako je že zdaj tako hud duh. Mestni zdravstveni svet, kje si? Na dan!

Razne reči.

— Zagrebška stolna cerkev. Kakor se iz Zagreba poroča, se je zdaj v stolni cerkvi Zagrebški število delavcev zopet pomnožilo, da se nadaljujejo dela, ktera so se morala o zimi večidel pretrgati. V sanktuariju, kakor tudi v bližnjih dveh kapelah, dovršene so slikarska dela. Krasno slikana stekla starih oken postavljena so bila v okna svetišča že tečajem pretečene zime. V sredi svetišča se vidi že podignena mensa velikega altarja. Sedeži za korarje, prebendarje in mlajši duhovščino, kakor čujemo, naročeni so pri jednem domačih mizarjev. V sanktuariju dela se sedaj na mozajičkim tlakom. V stranskih ladjah imajo okna že tudi rebra za bodoča barvana stekla, ki čakajo darežljivosti hrvaškega plemstva, kakor tudi onih, ktere je Bog z imetkom obilnejše nadaril. Tukaj je prilika za dobro delo in večni spominek. Pod orgljami zrušen je še obok ter se zdaj zveršujejo loki za obokanje. Zunaj cerkve postavljeni so zdaj odri tudi na južni strani za obnovenje tega oboka. Popravljanje cerkve, ki je po nesrečnem potresu veliko trpela, bo trajalo več let, ali cerkev bo po novem načrtu res krasna.

— Boj z orlom. Budapeštanskim listom se javlja iz Novosada: Dne 12. t. m. delali so delavci na železniški progi blizu Karlovcev, ko se iznenada na jednega izmed njih, ki se je bil pripognil pri delu, spusti velik orel. Ko sliši, da mu nekaj šumi nad glavo, se brzo delavec vzdigne, no, ni se še dobro ozrl, ko se orel že spusti nanj, ter ga s kriji pokriva in s kljunom po trebuhu kljuje. Ta nepričakovani napad je nesrečnega delavca tako iznenadil, da je komaj zamogel še na pomoč klicati. Bilo bi slabo zanj, da mu niso na pomoč prihiteli drugi delavci. Ti so zgrabili orla za vrat ter mu tako iztrgali žrtvo. Ko so orla ukrotili, dvignil se je delavec in opazil, da je na več mestih ranjen, akoravno ne hudo. — Velikrat se zgodi, da se grabežljive ptice te vrste spusté na živali in na otroke, ali ljudje se ne spominjajo, da je taka ptica kedaj napadla odrastlega človeka, če se mu ravno ni morala braniti, ter se iz tega slučaja zaključuje, da je orel pripognega delavca držal za kako žival in mu je hotel, kakor se to večkrat zgodi pri rogati živali in pri konjih iz ledjih odtrgati kos mesa. Orla, krasno ptico vrste Halgaetos Albacilla, kupil je neki železniški zemljemerec ter ga je podaril mestni šoli v Novemgradu.

— Nova katoliška tiskarna. Kakor poroča „Novi Hercegovski Bosiljak“, ki izhaja v Mostaru, napravil si je škofjski ordinarijat v Sibeniku malo tiskarno, ktero je kupil s svojim denarjem prevzvišeni gosp. Anton Josip Fosco, škof Sibeniški. Ta plemenita naprava bo dobro služila škofu samemu za izdajo svojih del, s kterimi se trudi že veliko let. Tako se zmiraj bolj sprevidi, kako potrebno so v sedanjih časih katoliške tiskarne.

— Mirovnina madjarskim ministrom in državnim tajnikom. V madjarskem zboru sprejeta je postava o mirovčinah za ministre in državne tajnike, ako so ti tri leta službovali. Ministrom se dovoli mirovine 4000 gld., državnim tajnikom pa 2000 gld. Res lepa nagrada za dobro ali pa tudi slabo službovanje!

— O tatvinah na ogerskih poštah piše službeni „Nemzet“ to-le: „Tatvine na poštah se od nekega časa tako množijo v glavnem mestu, da bode kmalu potrebno za nje ustanoviti posebno sodnijo. V tečaju jednega leta bilo jih je sedem, in to večih tatvin na pošti, ktere so kraljevo ogersko pošto blagajno prikratile za 315.400 gold., ali kar je najlepše (?), nobeden izmed tatov ni bil kaznovan. Samo zarad 15.000 gold. obdržavala se je konečno sodnijska razprava, no sodnija je obtožena spoznala nekrivega. V dveh slučajih niso prav nič našli, in

te tatvine iznašajo po 250.000 in 30.000 gld. Kri-vega Jászberényse tatvine prijeli so v osobi nekega Andreja Szabó, in preiskava se vrši. Emil Máar, ki je vkradel 14.500 gold., postavil se je sodnji sam. In poštarški uradnik Csazó Imre na centralnem kolodvoru v Budapeštu, odprl je tri denarne pisma in iz njih vzel 1600 gold., ter je potem šel v gostilne in kavarne, kjer se je tri dni prav veselo zabaval. V njegovem stanovanji so našli tri prazne zavitke od dotičnih denarnih pisem, in njega so prijeli v Sorokšaru.“ — Na Ogorskem je res marsikaj gnjilega, na poštah pa že močno — smrdi.

— Mož nezaljšane darežljivosti. V mestu Cincinnati umrl je eden najbolj bogatih in viteških mož, R. Springer. Isti je bil poprej protestant, ter se je oženil s katoličanko, ktera ga je — kakor je sam pripovedoval — s svojim pobožnim in svetim življenjem naklonila, da je začel več premišljevatí o veri, dokler na zadnje ne prestopi v katoliško cerkev. Že v svojem življenji pomagal je siromakom, bolnikom, vdovam, slabotnim, rodovini in služabnikom, ter izdal za nje ogromne svote; v oporoki pa je zopet napisal veliko v plemenite svrhe. Tako je daroval n. pr. katoliškemu angleškemu sirotišču 50.000 dolarjev, samostanu dobrega pastirja 35.000 dolarjev, nadškofu v Cincinnati za semenišče 100.000 dolarjev, Frančiškankam 20.000 dolarjev, malim sestram sirotišča 35.000 dolarjev, katoliškemu hôtelu dobrega Samaritana 30.000 dolarjev in svojo knjižnico, Frančiškankam za odgojo zapuščenih dečkov 35.000 dolarjev, župnijski šoli stolne občine 40.000 dolarjev, usmiljenim sestram 5000 dolarjev itd. Nadalje je daroval mestu Cincinnati za razstavni zaklad 50.000 dolarjev, glasbeni dvorani 100.000 dolarjev, umetniškemu muzeju 70.000 dolarjev in umetniško zbirko velike vrednosti, glasbeni šoli 127.000 dolarjev. To je gotovo redka, v Evropi nezaljšana darežljivost ter sad žive katoliške vere, ki se v dejanju pokazuje.

— Spalna soba Mahdijeva. Nek arabski zdravnik, ki je Mahdijev šotor obiskal, pripoveduje v „Nusretu“: „Precej pri uhodu Mahdijevega šotora zbudete vsakega v oči dve posebni reči. Prav dolga lesena škrinja obita z železnimi ploščami, previdena s tremi ključalniciami in svilena vreča, viseča na jednem koncu te škrinje. Prvi predmet ima dvojni namen. V njo spravlja Mahdi svoj denar, kateri obstoji v tolarjih Marije Terezije in turških zlatih lirah, s kterimi plačuje svojo vojsko. Ali škrinja služi tudi ob enem za naslonjačo po dnevu in za posteljo po noči, v kteri namen se potrebujejo še blazine in pokrivala. Tako je Mahdi varen, da mu nihče ne bode napadel njegove blagajne. Kar se pa tiče svilene vreče, spravlja v to svoje dopise. Ta šotor je toraj njegova spalnica, dvorski in državni arhiv, kterega vsebina stoji na razpolaganje vsakemu inušu (slugi) Mahomeda Ahmeda.“

— Opozicija na vsak način. Poredni Mihec materi že ves ljubi dan nagaja. „Čakaj ti grdoba, v kurnik te bom zaprla, kakor hitro ne daš mirú.“ „O, le me le“, odreže se Mihec, „ali to vam pa že sedaj povem, da vam jajca ne bom znesel!“

Telegrami.

Pariz, 31. marca. Kamora je dovolila soglasno 50 milijonov frankov kredita za Tonkin. Ravno tako dovolil je senat 50 milijonov fr. brez debate. 8000 mož se naj odmah odpravi v Tonkin. 50.000 mož sklicalo se bode pa pod orožjem, kedar bode dotični kredit privoljen.

Suakim 31. marca. Osman Digma beži, ker so jeli rodovi od njega odpadati. S 100 možmi pobral jo je proti Tamaniku, v angleški tabor je pa moža poslal prašat, pod kterimi pogoji bi se dal mir napraviti.

Umrlí so:

30. marca. Leopoldina Mahkota, hišnega posestnika hči, 17 let, Krakovske ulice št. 7, jetika. — Jožef Zernel, krojač, 21 let, Ulice na Grad št. 12, jetika. — Janez Starin, hišnega posestnika sin, 3½ let, Gruberjeve ulice št. 6, davica.

31. marca. Lucija Span, čevljarjeva hči, 17 let, Dunajska cesta št. 8, sušica.

V bolnišnici:

28. marca. Marija Jelence, gostija, 60 let, Marasmus senilis.

29. marca. Friderik Terček, zasobni uradnik, 42 let, vsled prizadete telesne poškodbe. — Maks Malli, strojar, 48 let, Oedema cerebri.

Tujci.

30. marca.

Pri **Maliču**: C. Fischer, trgovec, iz Londona. — Ernst, Kokoška, trgovec, z Dunaja. — Aichler, trgovec, iz Trsta. — Owin, grajšč. oskrbnik, iz Radolice. — Anton Globočnik, posestnik, iz Tržiča.

Pri **Južnem kolodvoru**: Adolf Broil, hišni posestnik, iz Pulja. — Viktor Dolence, hišni posestnik, iz Vipave.

Pri **Avstrijskem caru**: Rudolf Kolm, agent, z Dunaja. — Janez Vogelink, c. k. uradnik, iz Idrije.

Žitna cena.

Pšenica banaška 1 hkt. 8 gl. 40 kr., — domača 6 gl. 93 kr. — Rž 6 gl. 42 kr. — Ječmen 5 gl. 94 kr. — Ajda 5 gl. 44 kr. — Proso 6 gl. 60 kr. — Turšica 5 gld. 60 kr. — Oves 3 gl. 96 kr.

Dunajska borza.

(Telegrafovo poročilo.)

1. aprila			
Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	82	gl.	30 kr.
Sreberna " 5% " 100 " (s 16% davka)	82	"	70 "
4% avstr. zlata renta, davka prosta	107	"	70 "
Papirna renta, davka prosta	97	"	95 "
Akcije avstr.-ogerske banke	860	"	"
Kreditne akcije	292	"	"
London	124	"	40 "
Srebro	—	"	"
Ces. cekini	5	"	81 "
Francoški napoleon.	9	"	81½ "
Nemške marke	60	"	70 "

Od 31. marca.

Ogerska zlata renta 6%	97	gl.	65 kr.
" " 4%	—	"	"
" papirna renta 5%	92	"	05 "
Akcije anglo-avstr. banke	200	gld.	102 " 25 "
" Länderbanke	102	"	30 "
" avstr.-oger. Lloyda v Trstu	568	"	"
" državne železnice	305	"	"
" Tramway-društva velj. 170 gl.	217	"	"
4% državne srečke iz l. 1854	250	gl.	127 " 50 "
4% " " 1860	500	"	138 " 75 "
Državne srečke iz l. 1864	100	"	171 " 25 "
" " " 1864	50	"	171 " — "
Kreditne srečke	100	"	178 " — "
Ljubljanske srečke	20	"	23 " 50 "
Rudolfove srečke	10	"	19 " — "
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice	113	"	75 " — "
" Ferdinandove sev.	105	"	75 " — "
5% štajerske zemljišč. odvez. obligac.	104	"	— " — "

Naznanilo in zahvala.

Albina, premilega 14letnega sinka, dolgo in hudo bolehal, nam je usmiljeni Bog vzel k sebi v nebeški raj 29. t. m.

Za sočutje o njegovi bolezni, za lepo število krasnih vencev ter za spremstvo k njegovemu poslednjemu počivališču izrekamo pristržno zahvalo žalujoči

Jakob Aléšovec, vrednik,
in rodovina.

V Ljubljani, 31. marca 1885.

Zobozdravnik SCHWEIGER

z Dunaja

(5)

stanuje „Pri Maliču“

v II. nadstropji, soba št. 23 in 24.
Ordinira vsak dan od 9.—1. in od 2.—5. ure popoldne.

Vse operacije, kakor jih današnji čas zahteva,
izvršujejo se hitro in točno.

LEOPOLD TRATNIK,

poprej

Matej Schreiner,
izdelovalec cerkvenega orodja
in posode,

v Ljubljani,

Sv. Petra cesta št. 27.

Prečastiti duhovščini in p. n. gospodom cerkvenim predstojnikom priporoča svojo že staro, daleč okolo dobro poznano

delavnico cerkvenega orodja.

Zdaj izdeluje se vse prav lepo in močno, po novih obrisih in modelih; vse orodje bode izdelano v zlogih primerno cerkvam, n. pr. gotičnem, romanskem itd.; tudi imam v zalogi več reči izdelanih, kot monstrance, kelihe, lampe, križe za bandeda in altarje, svečnike mnogovrstne velikosti, dobro posrebrene, tudi izdelujem rumene, kakoršne kdo želi; staro cerkveno orodje bode na novo pozlateno in posrebreno; strelovodi, ker morajo večkrat pozlateni biti, se v ognju pozlaté.

Priporočam tudi svojo

ново napravo za posrebovanje.

Sprejemajo se vsakojake kovine za posrebovanje, pozlačenje, ponikljevanje, pobakrenje itd. Žlice, noži in vilice iz kitajskega srebra posrebujejo se pri meni vstrajno in dobro. Sreberne reči osnažim, da so kakor nove.

Poprave v stroko spadajoče izvršujem točno in jake poceni.

Ponikljevanje se posebno priporoča pri železu in jeklu, kterega se potem ne prijema rja in prav lepo izgleda.

Naročena dela izvršujejo se v vsakršnem slogu natančno po nakazanem obrisu točno in kar mogoče po nizki ceni.

Za dobro pozlatenje in sreberenje je garantirano.

(4)